

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Інноваційні тренінгові та консультативні технології

Шифр та назва спеціальності
053 – Психологія

Освітня програма
Психологія

Рівень освіти
Магістр

Семестр
2

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Кафедра
Педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна (301)

Тип дисципліни
Спеціальна (фахова)

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Шаполова Вікторія Валеріївна
Viktoriia.Shapolova@kphi.edu.ua

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна НТУ «ХПІ»

Досвід викладацької діяльності – 11 років. Автор понад 50 наукових та навчально-методичних праць. Автор тренінгів з проблем лідерства з розвитку особистості в різних аспектах та командування. Провідний лектор з дисциплін: «Методи гри в психологічній практиці», «Психологія адиктивної поведінки», «Соціально-психологічний тренінг», «Соціальна психологія», «Психологія тимбилдингу», «Лідерство в управлінні соціальними системами», «Технології впливу у професійній комунікації» та ін.

<https://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/portfolio-shapolovoyi-viktoriyi-valeriyivni/>

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на оволодіння теоретичними та практичними знаннями про сучасні психотехнології практичної роботи психолога в області психологічного консультування та ведення психологічного тренінгу.

Мета та цілі дисципліни

Метою дисципліни є: – вивчення теоретичних основ та практичних прийомів щодо технологій створення програм психологічних інтервенцій (тренінг, консультування), управління процесами у тренінговій групі та консультативному просторі.

Формат занять

Лекції, практичні роботи, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК5. Цінування та поваги різноманітності та мультикультурності.
- ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Компетентності спеціалізації

- СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
- СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
- СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
- СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
- СК11. Здатність планувати індивідуальну та групову психологічну роботу з використанням інноваційних психотехнологій та сучасних психодіагностичних методик.

Результати навчання

- ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, Оцінювати якість.
- ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, Отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
- ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.
- ПР12. Впроваджувати інноваційні технології та методи індивідуальної та групової психологічної допомоги з використанням інноваційних психотехнологій та сучасних психодіагностичних методик
- ПР 14. Здійснювати психологічну підтримку постановки та досягнення особистих та професійних цілей індивідуумів та професійних команд

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): лекції – 16 год., практичні роботи – 32 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Успішне проходження курсу не вимагає попередньої підготовки.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На лекційних заняттях використовуються: розповідь, пояснення, демонстрація, дискусія. Лекційні та практичні заняття проводяться з використанням ігрових методів, робота в малих групах, дискусії, кейс-методу тощо.

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація; практична робота, групові обговорення, контрольні роботи.

Навчальні матеріали доступні студентам в хмарному середовищі Google Disk.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Тренінг як інструмент роботи з клієнтами.

Сучасні підходи до використання психологічного тренінгу у суспільстві. Online простір для роботи тренерів сучасності. Процеси та динаміка, інтерактивність та таймінг тренінгу. Рольовий розподіл у тренінговій групі. Механізми впливу тренінга на особистість учасника. Підготовка просвітницьких матеріалів тренінгу. Механізми отримання зворотного зв'язку, оцінка якості.

Тема 2. Технології розробки програми психологічного тренінгу та його впровадження у бізнес просторі.

Специфіка роботи з «великими» клієнтами. Способи оцінки перспективності розробки тренінгу.

Сутність взаємин заказник – клієнт – тренер. Поняття контракту у тренінгу та його складові. Рівні тренінгового продукту та еволюція тренера.

Тема 3. Тренерські та клієнтські тренінгові технології.

Орієнтири для створення програм тренінгів. Клієнтські технології. Технологія когнітивних опор.

Графічні прийоми в ході тренінгу. Технології ведення тренінгу. Фасилітативні функції тренера.

Поняття «лабілізація» та технології її застосування. Керування агресією у групі. Технології рефлексивного аналізу. Соціометрія в тренінговому просторі.

Тема 4. Технологія створення та проведення рольової гри для тренінгового простору.

Типи рольових ігор та логіка їх застосування в ході тренінгу. Тип та преамбула гри для тренінгу

Правила написання рольової інструкції. Алгоритм проведення рольової гри в ході тренінгу.

Аналіз ігрової дії в тренінговому просторі. Деролінг. Технологія створення «кейс-стаді» в

комбінації з рольовими іграми в ході тренінгу. Технологія проведення рефлексії рольової тренінгової гри. Транзактний аналіз в рольовому програванні та аналізі.

Тема 5. Консультативний процес як різновид психологічної допомоги. Сучасний психоконсультант.

Поняття «психологічна допомога», її складові. Співвідношення психологічного консультування,

психокорекції та психотерапії. Етичні принципи, загальнолюдські цінності та норми закону в роботі психоконсультанта. Основні організаційні моменти консультативної роботи. Сучасний психоконсультант.

Психоконсультант.

Тема 6. Змістовне структурування консультативного процесу.

Змістовні етапи психологічного консультування. Встановлення контакту та дослідження і оцінка

проблем клієнта; виявлення альтернатив рішення; планування, діяльність, зворотній зв'язок.

Комунікативні техніки консультативної роботи при оцінюванні проблем клієнта. Типи звернень та запитів клієнтів. Поняття «психологічна задача». Прояснення запиту клієнта.

Тема 7. Застосування сучасних прийомів психологічного консультування.

Метафоричні картки та інші проєктивні методи в ході психологічного консультування: механізми дії, прийоми їх застосування на різних стадіях психологічного консультування.

Наративний підхід у консультуванні. Прийом «Шлях героя». Застосування терапевтичних метафор. Способи створення індивідуальних терапевтичних метафор.

Тема 8. Психологічні техніки взаємодії, впливу та діагностики у психологічному консультуванні.

Техніки встановлення рапорту. Параметри процесів внутрішньої картини світу клієнта: рухи

очима, показники висловлювань. Техніки дисоціації – асоціації. Рефреймінг. Прийом «кінозал».

Поняття «Якоря» та техніка його постанови.

Теми практичних занять

Тема 1. Сучасний стан тренінгових послуг.

Сучасні підходи до використання психологічного тренінгу у суспільстві. Інтерактивність у тренінгу. Адаптацію та модифікацію існуючих програм тренінгів. Технологія «Костюм успіху» для тренерської практики.

Тема 2. Процеси, динаміка та рольовий розподіл у тренінговому просторі.

Тренінгові процеси. Групова динаміка у тренінгу. Рольовий розподіл у тренінговій групі. Сучасні методи психодіагностики на тренінгу.

Тема 3. Оцінка перспективності тренінгових заходів.

Способи оцінки перспективності розробки програми тренінгу. Іміджеві технології щодо впровадження тренінгу.

Тема 4. Контракт.

Поняття контракту у тренінгу та його складові. Кошторис тренінгу.

Тема 5. Клієнтські технології в тренінгу.

Клієнтські технології. Технологія когнітивних опор. Графічні прийоми в ході тренінгу.

Тема 6. Технології ведення тренінгу. Ко-тренерство.

Технології ведення тренінгу: таймінг та функціонал. Фасилітативні та регулятивні функції тренера.

Психодіагностика та соціометрія. Ко-тренерство.

Тема 7. Рольова гра у тренінговому просторі.

Технологія створення рольової гри тренінгу для сфери бізнесу та особистісного зростання.

Правила написання рольової інструкції.

Тема 8. Метод «кейс-стаді» як інструмент на шляху здійснення психологічної підтримки.

Метод «кейс-стаді» як інструмент на шляху здійснення психологічної підтримки щодо постановки та досягнення особистих та професійних цілей індивідуумів та професійних команд.

Тема 9. Учасники тренінгу: типи.

Клієнти із «своїм» характером.

Тема 10. Учасники тренінгу та тренер.

Клієнти із «своїм» характером та методи роботи з ними.

Тема 11. Клімат довіри та психологічний анамнез процесу консультування.

Вербальні та невербальні компоненти встановлення клімату довіри в процесі консультування.

Поняття «психологічний анамнез» та методи його збору.

Тема 12. Особливості роботи з запитамі клієнтів процесі консультування.

Комунікативні техніки консультативної роботи при оцінюванні проблем клієнта. Типи звернень та запитів клієнтів. Поняття «психологічна задача». Прояснення запиту клієнта.

Тема 13. Проективні методи в ході психологічного консультування.

Проективні методи в ході психологічного консультування: механізми дії, прийоми їх застосування на різних стадіях психологічного консультування.

Тема 14. Підходи та прийоми роботи з клієнтами в ході психологічного консультування.

Наративний підхід у консультуванні. Прийом «Шлях героя». Застосування терапевтичних метафор. Способи створення індивідуальних терапевтичних метафор.

Тема 15. Прийоми роботи з клієнтами в ході психологічного консультування.

Прийом «кінозал». Поняття «Якоря» та техніка його постанови.

Тема 16. НЛП-аналіз в ході психологічного консультування.

Техніки дисоціації – асоціації. Рефреймінг. Застосування схем НЛП-аналізу.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Самостійна робота студента зводиться до опрацювання лекційного матеріалу, підготовці до практичних занять.

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті, підручники) для самостійного вивчення та аналізу, підготовки до лекційних та практичних занять.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

2. Г. Попова, Н. Мілорадова Метафоричні асоціативні карти у роботі практичного психолога: методика та практика. – Х., ФПЛ Бровін А.В., 2018. – 286.
3. Мороз Л. І. Професійно-психологічний тренінг у становленні особистості фахівця (на прикладі працівників ОВС) : монографія / Л. І. Мороз. Івано-Франківськ. - 2011. Том. 1, № 2
4. Лефтеров В. О. Психологічні тренінгові технології в органах внутрішніх справ : Монографія : У 2-х т. – Т. I : Методологія психотренінгу та його використання у професійно-психологічному розвитку персоналу, задіяного в екстремальних видах діяльності / В. О. Лефтеров. – Донецьк : ДЮІ, 2012. – 240 с.
5. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання: навч. посіб. / В. М. Федорчук – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 250 с.
6. Афанасьєва Н.Є., Перелигіна Л.А. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу: навчальний посібник. – Харків: НУЦЗУ, 2016. – 251 с.
7. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу [Текст] : навч. посіб. / Афанасьєва Н. Є., Перелигіна Л. А.; Нац. ун-т цивіл. захисту України. – Харків : ХНАДУ, 2017. – 315 с.
8. Карпенко Є. Основи психотренінгу: навч. посібник. – Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2016. – 80 с.
9. Соціально-психологічний тренінг і маніпуляція [Текст]: навч.-метод.посіб./ В.В.Балахтар. – Вишніця :Видавництво «Черемош», 2017. – 432 с.
10. Прикладні питання технології підготовки та проведення когнітивно-орієнтованих тренінгів спілкування : методичні рекомендації / В.М. Духневич ; Нац. акад. пед. Наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – К. : Міленіум, 2014 – 84 с. - <https://core.ac.uk/download/pdf/32309469.pdf>
11. Пантелюк М.І., Маруніч І.І., Гайдаєнко І.В. Ділове спілкування та культура мовлення – К.: ЦУЛ, 2020 – 224.
12. Яхно Т.П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів. Навчальний посібник – К.: ЦУЛ, 2021 – 168.
13. Консультативна психологія: підручник / І.С.Булах, В.У.Кузьменко, Е.О.Помиткін [та ін.] : – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. - 482 с.
14. Актуальні проблеми психології Т. III : Консультативна психологія і психотерапія: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / За ред. Максименка С. Д. – Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України; – К. : Логос, 2019. – Вип. 15. Консультативна психологія і психотерапія. – 302 с.
15. Панок В. Г. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультування : навч. посібник / В. Г. Панок, Я. В. Чапак, Я. Ф. Андреева / за заг. ред. В.Г. Панка, І.М. Зварича. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. – 384 с.
16. Мельничук О.Б. Основи психоконсультування та корекції. Навчальний посібник. — К: ВД «Каравела», 2022. — 390 с.
17. Попова Г.В., Шаполова В.В. Технологія створення та проведення рольової гри в педагогічному процесі // Г.В. попова, В.В. Шаполова // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія : щоквартальний науково-практичний журнал. – Х.: НТУ «ХПІ», 2021. — №2. — С 34-49.

Додаткова література

1. Stuart Brown, Christopher Vaughan Play: How it Shapes the Brain, Opens the Imagination, and Invigorates the Soul Paperback – April 6, 2010.
2. Whitebread, D., Neale, D., Jensen, H., Liu, C., Solis, S.L., Hopkins, E., Hirsh-Pasek, K. Zosh, J. M. (2017). The role of play in children’s development: a review of the evidence (research summary). The LEGO Foundation, DK
3. David A. Sousa How the Brain Learns. Kindle Edition.
4. Play Therapy Techniques by Charles E. Schaefer, Donna M. Cangelosi

5. Василяка, О. К. Ефективність групової психокорекції методом активного соціально-психологічного навчання = The effectiveness of group psychocorrection by the method of active social-psychological learning : кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» / О. К. Василяка ; наук. керівник д.психол.н., професор В. І. Шебанова ; Міністерство освіти і науки України ; Херсонський держ. ун-т, Факультет психології, історії та соціології, Кафедра практичної психології. – Херсон : ХДУ, 2020. – 84 с.

6. Савінов В. В. Вплив плейбек-театру на особистість, що переживає наслідки травматичних подій. Психологічна допомога особистості, що переживає наслідки травматичних подій : зб. статей за матер. укр.-пол. наук. семінару (Київ, 20–21 червня 2015). Київ : Міленіум, 2015. – С. 133–143.

7. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій практичний посібник / [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.] ; за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. – 220 с.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену (20%) та поточного оцінювання (80%).

Екзамен: письмове завдання (1 запитання з теорії + кейс) та усна доповідь.

Поточне оцінювання: виконання розрахункового завдання (60%), та участь у практичних заняттях (40%).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність.

Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри

Олександр РОМАНОВСЬКИЙ

Дата погодження, підпис

Гарант ОП

Анастасія КНИШ